

Η επίθεση στη Γκρέτα και η ανοιχτή προοπτική του κινήματος για την κλιματική αλλαγή

Των Έρνεστίνας Καρυστιναίου Ευθυμιάτου – Δανάης Μανωλέσου

Μια επίθεση ενάντια στις διαφορετικές ταυτότητες που συγκεντρώνει η νεαρή Γκρέτα Τούνμπεργκ έχει ξεκινήσει στο εξωτερικό, αλλά εμφανίζεται πρόσφατα και στην Ελλάδα. Η δεκαεξάχρονη ακτιβίστρια για το περιβάλλον, έγινε γνωστή ανά τον κόσμο και ενέπνευσε το κίνημα ενάντια στην κλιματική αλλαγή, όταν, τον Αύγουστο του 2018, ξεκίνησε μια σειρά διαμαρτυριών για το κλίμα έξω από το σουηδικό Κοινοβούλιο στη Στοκχόλμη. Η Γκρέτα έχει σύνδρομο Άσπεργκερ, και όπως η ίδια έχει αναφέρει γι' αυτό: «το να είναι κανείς διαφορετικός, είναι, υπό συνθήκες, μια υπερδύναμη».

Από τον Αύγουστο του 2018, η δράση την οποία ξεκίνησε η Γκρέτα έχει δώσει έμπνευση για μαζικές, μαθητικές και όχι μόνο, πορείες σε ολόκληρο τον κόσμο και στις λεγόμενες «Παρασκευές για το μέλλον – Fridays for the Future» που διοργανώνονται ως μέρες κινητοποίησης για το κλίμα. Ωστόσο, μια επικοινωνιακή επίθεση προς το πρόσωπό της έχει ξεκινήσει, κι έχει ενορχηστρωθεί κυρίως από ακροδεξιά και συντηρητικά κόμματα: το AFD της Γερμανίας, το UKIP του Φαράζ στη Βρετανία και το Εθνικό Μέτωπο της Λε Πεν από τη Γαλλία. Τα κόμματα αυτά φαίνεται να έχουν σχέσεις με φιλελεύθερα ιδρύματα και ινστιτούτα αρνητών της κλιματικής αλλαγής, όπως το ΕΙΚΕ (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για το Κλίμα και την Ενέργεια) και το CFACT-Europe (Επιτροπή για ένα Δημιουργικό Αύριο).

Ακροδεξιά

Πιο συγκεκριμένα, στη Γερμανία, όπου στα βασικά προτάγματα του AFD έχει ενταχθεί η ρητορική ενάντια στην κλιματική αλλαγή και τις επιπτώσεις της, μέλη του κόμματος καλλιέργησαν μια καμπάνια μίσους προς το πρόσωπο της Γκρέτας συγκρίνοντάς τη με μέλος ναζιστικής νεολαίας, και καλώντας τη να αναζητήσει θεραπεία για την «ψύχωσή της». Ο πρόεδρος του ακροδεξιού κόμματος του Καναδά People's Party of Canada, Maxime Bernier χαρακτήρισε στο τουίτερ την Γκρέτα ως «ξεκάθαρα ψυχικά ασταθή, όχι μόνο αυτιστική (...) που ζει σε μια διαρκή συνθήκη φόβου και θέλει και μεις να νιώσουμε το ίδιο». Ο συντηρητικός δημοσιογράφος Michael J. Knowles, σε εκπομπή του Fox News, περιέγραψε την Γκρέτα, μετά την ομιλία της στη Σύσκεψη, ως: «ένα διανοητικά άρρωστο παιδί από τη Σουηδία που το εκμεταλλεύονται οι γονείς του και η διεθνής αριστερά», εξαναγκάζοντας το σταθμό να ζητήσει αργότερα συγγνώμη για τη δημοσίευση της δήλωσης.

Δε μας κάνει έκπληξη ότι οι συντηρητικοί συνασπισμοί που χρηματοδοτούνται από πετρελαιοπαραγωγικά συμφέροντα, και πάντα πιστοί εχθροί των κινημάτων, χρησιμοποιούν τα μέσα επικοινωνίας που διαθέτουν προκειμένου να στρέψουν την προσοχή του κόσμου αλλού από την ουσία του προβλήματος της κλιματικής αλλαγής. Έτσι, χρησιμοποιούν ρητορική μίσους απέναντι στη μη-νευροτυπικότητα της Γκρέτα ή στο ότι είναι θηλυκότητα.

Σεξισμός

Πέρα από την οργανωμένη επίθεση των ακροδεξιών, πολλά από τα σχόλια προς το πρόσωπό της είναι εξόφθαλμα σεξιστικά: Ο 84χρονος Γάλλος φιλόσοφος Bernard Pinot, πρόεδρος της Λογοτεχνικής Ακαδημίας Goncourt, μίλησε για τα σέξι κορίτσια από τη Σουηδία που θυμάται από τη νεότητά του: «Φαντάζομαι την έκπληξή μας, το φόβο μας, αν είχαμε πλησιάσει μια Greta Thunberg (...)». Ακόμη ένας Γάλλος φιλόσοφος, ο Michel Onfray, σε εκτενές κείμενο που δημοσίευσε στο σάιτ του την παρομοιάζει

με cyborg, και εξηγεί ότι ενοχλείται από το ότι δε βλέπει το νεαρό κορίτσι να χαμογελάει, σα να πρέπει κάθε θηλυκότητα που εμφανίζεται δημόσια να χαμογελάει ώστε να είναι αποδεκτή: «Αυτό το κορίτσι έχει ένα πρόσωπο του cyborg που αγνοεί το συναίσθημα – κανένα χαμόγελο, κανένα γέλιο, καμία έκπληξη, κανένα πόνο, καμία χαρά».

Βεβαίως και στην Ελλάδα έχουν εμφανιστεί αντίστοιχα σχόλια, επιθετικά προς το πρόσωπο της. Παράδειγμα, το σεξιστικό σχόλιο του κωμικού Σύλλα Σεραφείμ, που έγραψε στο Τουίτερ: «Δε θα ήθελα να τη δω ούτε με μαγικό».

Ο τρόπος που η εικόνα της Γκρέτα γίνεται αντικείμενο κριτικής από τα κυρίαρχα μέσα και τους εκπροσώπους τους, αποκαλύπτει τη λειτουργία του σεξισμού στον κυρίαρχο λόγο: στρέφεται με ένταση ενάντια σε γυναίκες ή θηλυκότητες που αρνούνται να χαμογελάσουν, να ντυθούν σύμφωνα με τα «πρότυπα», που αρνούνται να είναι ντροπαλές ή διστακτικές απέναντι στο κοινό τους στο δημόσιο χώρο.

Φωνή του κινήματος

Από τη μεριά μας, η Γκρέτα αποτελεί μία φωνή ανάμεσα στις πολλές του κινήματος που διεκδικεί ένα καλύτερο μέλλον για όλες τις μορφές ζωής στη Γη, ενάντια στην εκμετάλλευση του

φυσικού περιβάλλοντος στο βωμό του κέρδους. Ο βαθμός στον οποίο η Γκρέτα και ο τρόπος δράσης της θα στραφούν ενάντια στο σύστημα, παραμένει ένα ανοιχτό ζήτημα. Η ίδια ήδη έχει εμφανιστεί ως εξώφυλλο σε αμερικανικό περιοδικό ευρείας κυκλοφορίας ανάμεσα στους δέκα «μελλοντικούς ηγέτες» για το 2019, και έχει συχνά χορηγούς εταιρείες για δράσεις της.

Τα παραπάνω δε θα πρέπει να μειώνουν τη σπουδαιότητα του κινήματος που έχει αναπτυχθεί ενάντια στην κλιματική αλλαγή και αρχίζει να μεγεθύνεται παγκόσμια έχοντας συχνά διαφορετικές προτεραιότητες: Στη Γερμανία, ενάντια στη βιομηχανία του άνθρακα και την καταστροφή του φυσικού πλούτου της χώρας, ενώ στη Βρετανία ενάντια στις εξορύξεις.

Είναι για εμάς σαφές ότι ο αγώνας για τη σωτηρία του πλανήτη περνάει μέσα από τον αγώνα για μια ριζική ανατροπή του συστήματος και, όπως αναφέρει και η Γκρέτα:

«Σήμερα χρησιμοποιούμε 100 εκατομμύρια βαρέλια πετρέλαιο κάθε χρόνο. Δεν υπάρχουν πολιτικές για να το αλλάξουμε αυτό. Δεν υπάρχουν κανόνες για να μείνει όλο αυτό το πετρέλαιο στο έδαφος. Οπότε, δεν μπορούμε να σώσουμε τον πλανήτη παίζοντας με τους κανόνες. Γιατί οι κανόνες πρέπει να αλλάξουν. Όλα πρέπει να αλλάξουν. Και αυτό πρέπει να ξεκινήσει σήμερα. Οπότε: τώρα είναι η ώρα για πολιτική ανυπακοή. Είναι ώρα για επανάσταση».

Καθήκον μας είναι να δώσουμε αντικαπιταλιστικό περιεχόμενο ακριβώς σε αυτές τις έννοιες: πολιτική ανυπακοή και επανάσταση.